

יוסי קליין

על תקווה לא מדברים

איור: ערן וולקובסקי

במשפחה שלי לא דיברו על גירושים סרטן או מוות. התירוץ הר שמי היה: "והירות, הילדים שומעים!" אבל היה באמירה משהו עמוק יותר. היתה בה אמונה שאם לא תדבר על משהו, הוא ייש כח, יתייבש, יקמל ויתפוגג. אם לא נדבר על פצצות גרעיניות, אז אין לנו כאלו, אם לא נדבר על אפרטהייד – הוא לא קיים. כשלא מדברים על הקו הירוק, אז אין קו, וירוק לא היה.

עוד מעט אי אפשר יהיה לדבר גם על "תהליכים", כי אם נדבר על תהליכים בגרמניה של 1938, מיד יבינו שהכוונה היא למה שקורה פה עכשיו ויכעסו כי אסור להשוות. ואם לא נדבר על מדינה פלסטינית – לא תקום כזאת. יש נושאים שלא מדברים עליהם, כי כשמדברים "מציפים" ("להציף", עוד הברקה מבית היוצר של "מיטוט" ר"חישוף"). "הצפה" היא העלאת נושא נשכח לסדר היום. בהצפה אנחנו מסתכנים בכך שביידן ישמע את לפיד מדבר על "פלסטינים", ואז יוצף, יטפח על מצחו בתדהמה, ויצעק: פלסטינים! איך שכחת!

נגד ה"הצפה" המצאנו את ה"עמימות". עמימות שומרת עלינו מתזכורות מכאיבות. עמימות מטאטאת הכל מתחת לשטיח. האמת מסתרת שם, אבל לא מכאיבה כאילו עמדה לפנינו מול העיניים. יותר משהעמימות נועדה להסתיר את האמת מאויבינו, היא נועדה להסתיר אותה מפנינו.

העמימות עטופה תמיד בעטיפה אטומה שכתוב עליה: "סיבות ביטחוניות רגישות". אתה שומע "סיבות ביטחוניות", וקופץ לדום. סיבות ביטחוניות הן תעודת ביטוח. מ"סיבות ביטחוניות רגישות" אתה יכול לקנות צוללות לבן דוד שלך, ואף אחד לא ישאל אותך למה.

ומה עם התקשורת? הרי תפקידה לברר בשמך את מה שרצית לדעת ולא ידעת איך. אל תסמוך עליה. אם תסמוך עליה לעולם לא תדע למה מנדלבלית לא חקר את נתניהו, או מה עם המשפט של רות דוד, למה מסמכי הקורונה חסויים, ובאיזו דרך פלאית נהפכה בתו של ליברמן למיליונרית. ואם עידית סילמן לא תתוודה בפני עמית סגל, לא נדע מה הבטיחו לה ולשמוליק שלה. ואם נתניהו לא יתבע את דוד ארצי על דיבה (הוא לא יתבע) לא נדע אם שרה היתה מעורבת במינוי בכירים. התקשורת עצלה ואדישה, תנו לה את הדר מוכתר ותראו איך חוזר לה הברק לעיניים.

חייבים להודות: העמימות עובדת. צריך רק לדעת איך לדרבן בדרך עוקפת. לא יגידו לכם שחצי צבא עסוק בשמירה על מתנחלים, זה יביא לכם את הסעיף, נכון? במקום זה יספרו לכם ש"מקצצים באימונים", ו"פוגעים במוכנות הצבא". תבינו בעצמכם למה. התרגלנו לא להאמין למה שאוזנינו שומעות. תראו באיזו חמצמצות קיבלו בשמאל, במחנה השלום, את נאום לפיד באר"ם. מה לא אמרו על הנאום הזה? קשקוש, תרגיל בחירות, פקה פקה. הובעה תמיהה על כך שהוא לא נסע משדה התעופה ישירות למורקטע עם פרחים ובונבוניירה.

נשאלת השאלה מה רוצה השמאל אם לא שתי מדינות לשני העמים? ייתכן גם, שבאמירה על שתי המדינות סיים לפיד את תפקידו ההיסטורי. יכול להיות שהוא לא מסוגל, לא מוכן, או לא רוצה להפוך מילים למעשים. הפיכת מילים למעשים לא תלויה רק באומה, היא תלויה גם בשומע, כלומר בנו, ביכולת שלנו לחזור ולהזכיר לו ולבאים אחריו שזאת המטרה, שהיא רחוקה, ושיש להילחם עבורה. עוד לא ראיתי המונים יוצאים לרחובות בקריאה ליציאה מהשטחים. בנאום של לפיד, אולי באורח לא מודע, היה "חזון", כלומר מטרה, כלומר תשובה לשאלה איזה עתיד יש פה לבנינו ונכדינו. היה בו תיאור של עתיד שהוא שונה מזה שמבטיחים אלה שמדקלמים כמו זומבים את ה"יהודית ודמוקרטית". "יהודית" עם 5 מיליון ערבים? "דמוקרטית" עם אפרטהייד שעליו לא מדברים? עם ה"תהליכים" שאותם אסור להזכיר? חזון שתי המדינות איננו ריאלי עכשיו, אבל חזון מטבעו איננו ריאלי עכשיו, כמו שהמדינה היהודית שלנו לא דומה לחזון מדינת היהודים של הרצל. בחזון של לפיד, גם אם הוא עצמו לא מאמין בו, יש תקווה לעתיד טוב יותר, ותקווה היא הדבר שהכי חסר לנו היום.